

HERMANNI BOERHAAVE
ORATIO
Quâ
REPURGATAE MEDICINAE FACILIS ASSERITUR SIMPLICITAS.

Habita XX. *Mart.* CIↃ IↃ CCVIIII.

Quum Medicinae & Botanices profeſ-ſionem ſuſciperet.

Editio Altera

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud JOH. ARNOLD. LANGERAK, 1721.

Generosissimis atque Illustrissimis Viris,

ACADEMIAE LUGDUNO BATAVAE

CURATORIBUS,

D. JACOBO, BARONI WASSENARIO, Dynastae in Wassenaer, Obdam, Hensbroek, Wochmeer, Spierdijk, Zuitwijk, Kernchem, Twickelo, Lage, &c. Illustris in Hollandia Nobilium Collegii Primo, Elephantini Ordinis in Dania Socio, Equitum Foederatae Belgicae Magistro, Sylvae Ducis, aliarumque istic Arcium Gubernatori, ad Reges & Principes varios nuper extra Ordinem Legato, &c. &c. &c.

D. HUBERTO ROSENBOOM, Toparchae in 's Grevelsrecht, JCto, & Supremae Batavorum Curiae Praesidi, &c. &c.

D. HERMANNO VANDEN HONART, JCto, Urbis Dordracenae Senatori & saepius Consuli, Comiti Aggerum in Alblasserweerde, Designato jam tertium, qui Delegatorum Hollandiae Ordinum Collegio adsideat. &c. &c.

EORUMQUE COLLEGIS,

Nobilissimis & Amplissimis Viris,

D. ABRAHAMO VAN ALPHEN, JCto, Consulum Praesidi, & jam Quartum.

D. CONRADO RUYSCH, JCto, Octavum.

D. FRANCISCO VAN KERKHEM, JCto, Tertium.

D. JUSTO VAN HEEMSKERK, JCto, Secundum.

Consulibus Florentissimae hujus Urbis, variis insuper extra eam Honoribus, ac Rep. domi forisque praeclare gesta, Illustribus.

ET,

Qui Splendidissimi Hujus Collegii Acta curat,

Gravissimo, Prudentissimoque Viro,

D. JOHANNI VANDEN BERGH, JCto, Civitatis Lugdunensis Senatori & ter Consuli, jamdudum â Potentissimis Foederatae Belgicae Ordinibus Bruxellas ad res Brabantiae Flandriaeque ordinandas atque constituendas praecipua cum auctoritate Legato, &c.

Hanc Orationem
L.M.Q.D.

Gloriae ac Virtuti Eorum
Devotissimus
HERM. BOERHAAVE.

HERMANNI BOERHAAVE

ORATIO.

Eâ Veritatem fulgere pulchritudine, ut nudatae ſpeciem haud ferrent mortales, conſtans Sapientum fere eſt ſententia.

Hanc ergô, ſi minus perſonata ſpectaretur, ſimpliciſſimam fore qui dixerit, nae ille hujus elegantiae detractum velle cenſebitur!

Ita tamen ut ſentiam ſpecioſis equidem inducor argumentis.

Si enim, quaenam demum illa ſit, quae tam admirabilis celebratur, Veritas, liquidô quis viderit; hâc ipsâ ſimplicius nihil, nihil minus admirabile, quidquam reperiet.

Illa quippe, in clarâ contemplatione idearum fundata duntaxat, haud aliud negotii ſuis dat Cultoribus, quam ut juxtâ perſpectas has imagines de convenientiâ ipſarum, vel diverſitate, ſeriô ſecum cogitent.

Quod ipſum purâ perfici intellectus attentione ad ea, quae in ſemet contuetur ipſo, undecunque demum nata gerat, cogitata, quis inficiabitur?

Haec verô, ubi ab omni alieno caſta contagio, offeruntur menti, vah quam ſunt ſimplicia!

Quin & ipſa illa attentio his affixa ſolis, inter omnes eſt mentes actiones ſimpliciſſima.

Adeoque decantata illa ut omnis admirabilitatis parens, ubi poſſidetur vera, quam eſt tandem ſimplex, Veritas!

Cernit vera, qui aliena rejicit.

Perſonam, fucum, veſtes quiſquis abſtulit, facilis, quod latet veri ſub his, deteget.

Vos ego compello, caſtiſſimi intemeratae veritatis Cultores, Mathematici.

Intricatiſſimi cujuſque problematis quamdiu, quaeſo, percellit admirabile?

Tamdiu ſanê, donec nodus reſolutus ſit: tunc enim cum detectâ veritate emergit mox ſimplicitas, evaneſcitque omne admirabile.

Hujus quoque reſpectu ſcientiae unam modò laudatis, dum quaeſtioni ſolutio præſtatur multiplex; illi nempe palmam decernentes Soli, quae ſummâ ſe prae caeteris ſimplicitate commendaverit.

Vos quoque, Geometrarum pars optima, Mechanici, qui unum ſimpliciſſimum probatis inſtrumentum, quoties multa eidem operi efficiundo a-

pta

pta habetis, Vos ſuffragantes annumero ſententiae.

Vera tandem quiſquis detexit penitiſſimê, cenſendus erit ideô praeſtitiſſe aliis, quia nudas res ad intaminatam ſimplicitatem commodê redegit, atque Scienter.

Quod ipſum in quocunque demum Sapientiae humanae genere veriſſimum haberi, ſeculorum index, memorat hiſtoria.

AEſopum, Socratem, Democritum, Hippocratem, Verulamium, Carteſium, veri ubique, cui indagando ſe dederunt, revelati gloriâ eximios vel ipſa clamat invidia.

Tantae verô claritatis quaenam in propatulo habetur cauſa?

Vitam luſtranti, Horumque monumenta, princeps excellentiae inſtrumentum dicta apparebit nuditas.

Veri ergô character ubique eſt ſimplicitas, illi indagando fidiſſima haec index eſt.

Quae dum ipſe mecum reputavi ſaepius, in eâ illam arte colendam ſimul credidi, à cujus fide pendet tuta ſalus hominum.

Illa autem quin ſit Medicina, ecquis noſtrum ambigit?

Quam ipſam, ubi integrâ puritate colitur, ſimplicem eſſe atque facilem paucis perſuadebo.

Lege enim conſuetudinis de re dicturo medicâ

dignior

dignior haud adfuit, quam mea Vobis oratio poliret, materies.

Maximè, quum deditâ id multi agant operâ, quô infinitum adeô laborem Artis jactitent, ut desperatione debilitatis, spe infractâ, langueat industria, nihil supereſſe rata, quo arduum acceſſum mollire queant ſeduli. Nec alienum ſimul à ratione novi hujus muneris viſum fuit, cujus magna pars ſimplicium explicatione conſtat.

Dum ſimplex mihi dictio liberi animi ſenſa breviter explicat, auribus favete: Et, an propoſitum bonâ firmem ſpecie, noto candore ferte ſincerum rigidi judicium.

Ea ſolum ad Medicinam pertinere, quae, vitam tuendo atque ſanitatem, ab injuriâ morborum tutos praeſtant homines, planum haberi arbitror.

Quorum quidem vim & materiem eſſe infinitam, tralatitiae fere opinionis fide traditur.

Quare inter omnes, quae cluent, Artes, Medicinalem ut copiâ diffuſiſſimam, ita hinc difficillimam eſſe, pervulgatus ſermo eſt.

Verum, qui dubia â certis, à veris falſa prudens ſeparaverit, ſincerae Artis pauca habet dogmata.

In hâc enim condendâ aſſumendum nihil, cujus perito eſt ſuſpecta fides, jubet erroris praemetuens prudentia, &, quae ad noſtra capita pertinet,

net, funesta fallaciae pernicies.

Quae sanê nunquam felicius vitabitur, quam explodendo quidquid sectis proprium.

Nec apparebit veritas facilior, quam si sincerum id modô admittitur, quod Idonei omnes communi semper approbant suffragio.

Ad hanc si castigatur Medicina legem, quae alienâ turgebat mole, ad suum reversa habitum, in parvam statim residet magnitudinem.

Id ut confirmem, in rem erit capita lustrare, quorum, compilando, caeteri sunt simiae.

Quisquis hoc animo monumenta excussit medica, divo is Hippocrati accepta feret pleraque.

Sed, si illius volumina emaculata fuerint, pauca dabunt certa, & illa simplicissima.

Ignem & aquam; Elementa, horumque potestates; Naturam, ejus amores, odia, attractiones, repulsas, & ratiocinia; calorem naturalem: coelestes causas; vitia in Anatomicis admissa, expungite! tum id, quod ab his pendet, atque mirificê auget scripta Hippocratica, evellatur funditus! quid superat? Corpusculum observationum nec â sensibus, nec ab intelligentiâ valde remotarum.

Mellifluo suavis ore Plato, tantique Viri numerosa secta, quot scriptis medicas ornavit Bibliothecas?

Sed triangulos, numeros, ideas, elementa, humores,

mores, genios, appetitus, harmonias, parabolas, & horum omnium ſacra myſteria repudiate, ſimulque eorumdem tot falſa conſectaria, Vos oro, quae ſunt reliqua?

Pauca, quae prior dixerat Hippocrates.

At, ſi in Illum animos convertitis, qui non minori ambitu principatum ſpirat in ſcientiis, quam Ferox ejus Diſcipulus imperium in orbem; en Auctorem, â cujus ore omnis ferme â Platone uſque in Paracelſum ſuſpenſa haeſit Medicina!

Neque tamen boni quid, vel ullius in Arte frugis, habet ſchola Ariſtotelica, quin ex Coacis raptum monumentis purum ſit, & putum Hippocraticum.

Adeô autem obſcura, vel falſa & generalia ſunt reliqua, ut nihil momenti Medicae adferant ſcientiae.

Tu tandem Claudî Galene, Anatomica exceperis, quidnam bene utilis tam vaſtis conſecraſti tabulis?

Pura quidem in hiſce Coaca nitent; verum, iis excerptis, reliqua ſine ſplendore ſordet, caditque nervis moles vidua.

Concludo itaque: ſed praecipitem dictionis impetum interpellat venerabilis Arabum chorus! quam copioſa ſplendet his librorum ſupellex! quam dives eſt, qui his reconditur Medicinae theſaurus!

Tan-

Tantus ſanê, ut ad mutandam me ſententiam permoviſſet, niſi docuiſſet uſus, Ariſtotelem & Galenum Solos in ſcriptis Arabum ſed linguâ tantum loqui variatâ.

Quae omnia ſi, ut Eruditis exploratum eſt, vera ſunt, quid ſequitur?

Aliud profectô, quam temere quis ſperaſſet, paradoxon: ab orbe nempe condito uſque in aetatem Chemicorum univerſa, quae conſcripta ſunt Medicinae neceſſaria, exiguis arctari poſſe pellibus, & eſſe ſimpliciſſima.

Longê adeô maxima ſapientiae Medicae ex Priſcis addiſcendae difficultas eſt illa, ut noſcat, quos evitet, deſcriptores Priorum, paucoſque, queis ſe applicet Tiro, Auctores rerum.

Adeône ergô excitandus, qui Veteribus ſcrutandis totum ſe dedat Artis ſtudioſus Medicae?

Peribit certê, hujus conſilii effectu, irreparabilis bene agendi occaſio!

Hos evolvat ſolos, quos rimatus tutô caret reliquis.

Niſi forte profecturus is credatur multum, qui rectam ut viam abſolvat, in orbem decurrit gnaviter.

Inſcitia, imprudentia, precaria falſorum principiorum hypotheſis, â labore in aſſenſum declivis deſidia, hominum, non ſeculorum, vitia ſunt.

Fuere priſcis, ſunt damnoſa haec praeſentibus.

Studio ducitur, nec ponderat ſcientiâ, qui pulcherrima quaeque Recentiorum incepta elevans Antiquos inſtar Deorum ſolos veneratur.

Et eſt mordacis utique invidiae favere plus vetuſtis, quam bonis praeſentibus.

Verum in alia longê ire ſolent plurimi, qui de labore Veterum ſatis abjectê cogitare proni, ſuae aetati largi tribuunt, quam Antiquis ademtam laeti ferunt, gloriam.

Hinc de promotis Medicinae hâc tempeſtate pomoeriis jactantia.

Inde tot Satyrae in Veterum inſcitiam.

Sed rationis quum ſit ſubtiliter â radice limare omnia, laboris in his librandis exantlati fructum liberê, & ſine odio, nunc proferam.

Qui dogma ſequuti ſummi Mathematici, quo elapſum modô decoratur ſeculum, promovendae Medicinae incubuerunt, magni erroris flagitio corruperunt artem.

Enimverò finxere ingenio, ex quarum virtute deinde explicarent eventus Medicos, cauſas.

Quum interim noſtræ ſcientiae conditio id exigat, ut ex obſervatis corporum phaenomenis in ignotae cauſae indolem detegendam aſſurgens intellectus, ex illâ ſic prius inventâ deinceps demum derivaret caetera.

Igitur ex fictis dum deduxit pleraque, adeoque

ſolis

ſolis confiſa generalibus, immani inde ſaltu ad ſingularia tranſiliit Carteſiana ſchola, hinc ille ejus labos ita eſt Medico inutilis, ut tantum onus tuto Ars Medica excutiat.

Quantae vero molis ſic liberetur pondere, Vos quaeſo, ſpectaveritis!

Quodcunque enim novi poſt Harvaei tempora, exceptis Anatomicis, & paucis ex Mechanicâ, in Medicinam introductum eſt, omne id Carteſii Diſcipulis, vel Chemicis debetur.

Quid autem dixerim de emolumento, quo poſtremi hi rem locupletavere Medicam?

Vera loquenti jurgia ſperanda ſunt, ſilere vetat inſtituti ratio.

Sua ſi exempla aequo ferunt animo, abſque invidiâ verum quod eſt dixero.

Nempe applicando corpora corporibus, natos hinc effectus dum obſervant ſeduli, proprias quibuſdam vires, harumque actiones, quâ licet hujus Artis facultati, detexerunt optimê.

Quae illorum opera quin neceſſaria ſit & Phyſico & Medico, odioſus ſit, qui dubitet.

Verum ubi leges dare hinc conati, quibus cuncta obedirent corpora, turpiſſimê mox lapſi ſunt.

Ut enim dediti experimentis laudandi erant, ita dum ex anguſtiis ſingularium in immenſa generalium ſpatia ſtatim praepetes provolant, errori ſunt obnoxii.

Ergo dum rebus hi admoti Medicis, plus detrimenti, quam adjumenti, captum eſt.

Mox elementorum ſine ſenſu ſtrepitus! fermentorum commenta tam inania! fictae ferventium actiones corporum! Sales adverſi ſolae operantis naturae Machinae! promiſſa nihil mortale jam ſpirantia! cuncta Chemiae producta ſalutifera! Actiones Medici his ſubmiſſae fabulis!

En, inquam, infiniti erroris foeta capita!

Haec ex Paracelſo, Helmontio, Tachenio, haec ex vetuſtis Chemicorum ſcriptis cautê ſi ſuſtuleris, ſi quae in his apta rei Medicae accuratê elegeris, an, rogo, multa ſuperſunt?

Pauca mehercle, & ſimplicia, quae labore impigro, cautâ prudentiâ, candidâ fide, & ſermone plano, arte bonus Boylaeus omnibus explicuit.

En noſtris detectam ſenſibus faciem, quâ nota jam nobis Medicina cernitur.

Habetne, obſecro, tantum illa corporis, ut hujus nos moles terrefaciat?

Suppetitne illi, dum ſincera colitur, tam vaſta nunc materies?

Nequaquam.

Propria Arti nos cernimus pauciſſima, horumque clareſcit in paucitate ſimplicitas.

Quidquid extrâ haec ſpeciem auxiſſe viſum eſt, id ipſum non magis medicam, quam aliam, quaecun-

cunque fuerit, tangit ſcientiam.

Sed vero tenui hactenus ſcientiae ſua conſtet, demus, ſimplicitas; at conſummatae forte olim ſera timenda difficultas eſt.

Longè aliter ut ſentiam, niſi me vera fugerit, recta cogit ratio.

Eſt enim una tantum cuique rei propria, & ſua, indoles.

Hanc qui pulchrê tenuit, de eâ re aliud cogitabit nunquam.

Sed qui de incognitis multa praeceps diſputat, eô plura aggeret, quo minus vera protulit.

Ut, qui rectam, quâ ad metam iter, viam decurrit, parvo labore votis ſolus fruitur; dum qui ab hâc, quae una ſemper eſt, deflectunt, innumerabiles dolos, ſemperque novos ſupervacaneâ pererrant diligentiâ.

Sapientiae ita in Medicis perfectio, quo veritatem felicius, eô pulchrius ſimplicitatem, conciliabit ſibi.

Quum enim olim ſupina oſcitantia, & procax pro arbitrio fingendi licentia, fabricam noſtrae compagis non viderat, ſed finxerat; quae tum in corpore humano, quamque formidoloſa diſcentibus, nos terruit varietas!

Verum ubi incenſa ſedulô induſtria disjunctam prius â ſenſibus ſtructuram oculis expoſuit, miratur, ſubnixa fidis magis indicibus, Medicina, haec erepta

ſibi,

ſibi, quae, ut ſua, foverat.

Formas nimirum ſolidorum abditas; Cryptas Archaei; ſingularium fermentorum myriadas; infinita variatis cribra meatibus; efficaciſſima inenarrabilium facultatum agmina.

O arduam, quae his modô cognitis adquirenda ferebatur, Medicinam!

Vix praeluxit facem clarus ille Harvaeanus phoſphorus, vix affulſit nobis Malpigianum ſidus, quin conſpectu abditae prius machinae omnes luxuriantis ingenii nebulae diſcuſſae ſint.

Sed ſimul, nimiam ſtupens in luce ſimplicitatem, vix ſuae confiſa fuit aciei luminum Candidi Viri prudentia.

Quid ergô? Mens prudens aliud ſcrutandum rata plus mirificum, geminatae indaginis ſolertiâ, planiores, quam prius, naturae vias repperit.

Ut palam exclamet, poſtquam recondita corporis penetralia explicatiſſima habuerat, quô magis gnaram, eô ſibi plus imminui, ſcientiam!

Quis liquidiorem petat, quam quae miſcropii effectu ſplendet, viſceribus perluſtrandis lucem?

Illa verò in minimis detegit eadem, quae in majoribus vaſis oculus adverterat: indoles, figura, ſimplicitas, poſtremô ipſa actio, ubique certê eadem; adeò ut curatiſſima perſpectio tollat quidquid olim creditum diſcriminis.

Tan-

Tandem pulchrum illud, oblectans, miroque jam excultum ſucceſſu artificium, quo grandeſcunt minima, obſcura clarent, extricantur abdita, & confuſa ordinantur, an alio fructu colitur?

De injectu loquor colorati liquidi in Maeandros corporis, qui exhauſti diſparebant.

Sanê & hujus Artis eventus eos arguit, qui tam varia, atque humanum fere captum ſuperantia de abſconditis corporis humani partibus ſomniabant.

Omni ſcilicet, quod indagando juvat, artificio liquet, minima & recondita, maximis & apertis eſſe quam ſimillima.

Quum igitur de difficultate poſtremorum conqueſtus nemo fuerit, eritne de prioribus juſtae querelae locus?

Non eſt: ſed apparebit noſtrae machinae eô ſimplicior, quo notior, conditio.

Ne autem acrior cura urat animum humoribus perſcrutandis intentum, pauca ut porrô extricem, inceptus jubet labor.

Quum enim innumeros horum effectus obſervent Artis periti, inde multiplicem eorumdem indolem concludunt; ſed injuriâ.

Singulos nimirum eventus ſuis haerere cauſis ut verê aſſeritur, itâ has â ſolâ pendere varietate humorum aſſumitur falſiſſimê.

Ejuſdem quia liquoris eadem actio, ſi diverſis ap-

plicatur corporis canalibus, effectus mirê variat.

Quorum proinde ortus non infert liquidi agentis diversum ingenium.

Quod si verô ipsa liquida spectaveris, novo argumento constat, fingi in his majorem, quam deprehendi, multiplicitatem.

Aqua, sal volatilis, oleum, & terra ex liquoribus humanis Arte separari solent.

Quae pauca, & facilê reducenda ad corpora simplicissima, ne vel sic tamen in vivo scatent homine.

Namque in eo sola materies adest, quae labore Chemico ita est mutabilis, ut inde demum natas partes exhibeat.

Quare humor naturalis simplicior, quam est, non ipsa multiplex, Artis haec progenies.

Rem ponit ob oculos, quam assero, dioptrice.

Microscopio enim si vitalia cernit oculus liquida, hui quantam in iis spectat simplicitatem!

Salsa ibi aqua rubros vehit globulos, qui pro variato adunatorum concursu suos colores mutant, solitarii tandem decurrunt postquam in angustias vasorum appulerunt, atque inde, per diversos colorum â rubro in pellucidum gradus, disparent.

His tandem solis permutata modis aguntur liquida in meatus vicinos molis capaces suae, ubi rursum eisdem acta causis, licet sint simplicia, effectus edunt plurimos.

Quae

Quae ut ipſa acies detegit clariſſimê, ita ſimplex alimenti, quod recreandis noſtris ſufficit humoribus, conditio nunquid idem comprobat?

Ex aquâ & foeno, aut molliori gramine, noſtris ſimillima generat bos liquida.

Cujus lacte ſolo homo ſuſtentatus, inde tranſmutando ſua fluida conficit: quae eadem ex aquâ & pane ſobrius regenerat.

Creſcit igitur ſimplicitas pro rato, quô accuratius cognoſcitur fluidorum indoles.

Diſparuere inde tot inania, de mirâ cauſâ caloris vitalis; de abditâ humoris radicalis naturâ; de variato fermentorum munere; de tot inteſtinis fluidorum motibus; de productis Chemicis in ſanguine praeſentibus; de ſalibus cruoris acerrimê oppoſitis; de conflictu horum explodente ſcintillas lucentis vitae; de balſamo quo vigeret vita; de ſulphure ut cauſâ purpuraſcentis ſanguinis; de Sale condiente, ne putreſcant, liquida!

Diſparuere tot operoſa Nugantis certê cerebri commenta!

Ficta quidem omnia! commendata tamen, quaſi horum fide vel ſtaret, vel caderet, Medicina tota!

Horum expurgatâ faece, erutâque, quae inde radices ceperat, opinionum numeroſâ ſylvâ; quantula erit, quae fide ſtat ſcientiae, in liquidis ſimplicitas?

Eſto autem, aſſerta ſit haec ſanis! An non aliud eſt,

quod eâ rerum copiâ Medicinam urget, ut natâ hinc molestiâ omnes disciplinas superet? Morborum scilicet nondum ad numerum revocata cohors. Illi tot, illi tam variâ, illi tam personatâ nobis facie illudunt, ut vel recensendis longa aetas impar sit; illi ergô soli opus immensum creant.

Quae ita censeri compertum diu habeo; sed eos haec maximê jactare, qui in Artis opere versantur omnium minimè, adeôque sermone clari, factis perquam obscuri sunt, & hoc novi quam rectissimê.

Hos tamen ego omnes rogatos velim, an non simplicissimae partis labes simplicissima, suae actionis defectu, morbum creet proprium?

Hic autem ipso nexus vinculo vicina inficere quin possit simili contagio, nullus est qui dubitat.

Sed eo solo actiones impedit earum, quas obsedit, partium.

Quod impedimentum quum morbus novus audiat, ex unâ aegritudine effectus orti plurimi, variâ se specie, ut distincti, offerunt.

Illos dum incautus contemplatur Medicus, ipse deceptus mox imponit aliis, quasi essent diversae, quos in censum redigit, naturae.

Quum interim severiori pateat examine, unâ omnes stirpe cretos, hâc eradicatâ, extirpari ilicô.

O quam amaenus exspatiando campus oculis se porrigit!

Sed

Sed evagari Vestra vetat lenitas, quâ frui dum datur, abuti certê nefas est.

Unum dicturo veniam justus impetrabit impetus.

Si liquor fluit ex amplitudine canalis in ejus angustias, quodlibet fistulae internae punctum excipit vim ejus portionis fluidae, quae rectâ ab origine motus viâ in id ruit.

Quando igitur acutum corpusculum in aliquo cavi hujus incilis puncto ita se fixit, ut ejus apex firmus ibi haereat; tum illa pars, quae suprâ glabritiem cavam eminet, sustinebit impetum omnis fluenti, cujus directum iter objectu sui corporis intercipit.

Ergô agetur eò majori momento, quo assurgens ejus moles grandior est eo puncto, in quod rectâ propulsi fluidi pars aequalis impingere solebat.

Omnis autem haec vis arietat in illud unum punctum ejus ductus, cui infixa haeret acris illa particula.

Unde vas ibi divelli, solvique, iterque vitali ibidem humori intercipi, debet.

Simulac verô id mali accidit, liquidior pars intercepti liquoris per factam rimam effluet, dum crassior stagnat, coït, & compingitur.

Sed fluxus his impeditus per alia vasa libera impetum accelerat, auctoque attritu, febris fit, & aestus longê major.

Quo ipso stagnans calescit, & ex blandâ indole in acre fugax vertitur, hincque duplicato malo destruit

tenerrima, quibus conflamur, ſtamina.

Quod ſi accidit parti, cujus integritas eſt vitae neceſſaria, nonne lethale damnum eſt?

Atqui in hoc tranſitu ab ſanitate in mortem, labefactari neceſſe eſt medias omnes actiones, quae â vitae ſalubritate pendebant.

Quae dum ſunt quam plurimae, morbus unâ natus, eâque ſimpliciſſimâ, causâ in corpore ſaniſſimo, mille diverſis ſpeciebus gravis fit.

Hinc aliud cadit damnoſi erroris caput; quo humores morboſi, in fine aegrimoniae reperti, pro materie, & praegreſſâ mali jam devicti causâ, habentur.

Qui diverſi admodum allegari ſolent, ut multiplex mali principis probetur differentia.

Sed aliter ut ſentiamus res, ut videtur, exigit.

Sincera enim liquida per morbi efficaciam momento quolibet variant.

Quae ergô mutatio non cauſa hujus, ſed effectus, mali eſt.

Adeoque ille, qui omnes has diverſitates primô notas petit, ut in ſanationem primarii morbi eat curatio, inanem ludit operam; radice intactâ fructum vellit, &, ſine profectu, artem ſibi jam gravem mole majore aggravat.

At verô, adjumento hujus regulae quam immani levatur, quo gemuit preſſus, onere Artifex!

Diffuſâ nempe & confuſâ criſios doctrinâ, quae

ut

ut ex dictis habetur nota, ita ſine his nequidquam intelligitur.

Id enim, quod finis morbi, ut excrementum, per criſin abjicit, in principio mali erat naturale corpori, ſed vi aegritudinis corruptum jam degenerat.

Si itaque in initio extinctus eſſet morbus, critica materies vitæ amica perennaſſet.

Nam qui vim peſtiferam, ſimulac recepta venis, arte correxerit, omnem jam criſin antecepit Medicus.

Hujus tamen maturatio, periodus, directio, Artis Medicinalis conficiunt dimidium.

Tanto autem paradoxo ab exemplo vulgari clara conſtabit fides, ſi veneni virus in corpora ſalubria advertimus. Hauſerit argentum vivum, cui â rodendo nomen, homo robuſtiſſimus. Quid fit? omnium pervertitur actionum ordo, candeſcit aeger aeſtu, putreſcunt humores, atque corrupti colluvies per omnia corporis emiſſaria, quâ data porta, ruit. Attamen omnis hic impetus poſt tot excreta ſilens indicat ejus, quod aſſerui, veritatem liquidam. Non enim criſin hanc otioſus praeſtolatur Medicus; ſed Toxici aſſumti virus ilicô domans, omnem liquorum corruptelam antevertit: adeoque eô pulchrius officium fecit, quo pauciora praeſtitit.

Gradus igitur perfectionis faſtigio proximus apicem ſimplicitatis ſimul in arte detegit.

Quod clarius iterum redditur contemplanti cum

Hip-

Hippocrate Chronicorum indolem.

Qui ſponte oriuntur ſenſim, quandô aſſumta non mutantur in formas ſanis ſimiles.

Id autem languor viſcerum, vel penuria vitalis humoris admiſcendi, efficit.

Inde enim ſpontaneam ſibi naturam retinentes cibi nobis alieni ſunt.

Hujus verô pertinaciae eventus obſervati facile plurimorum Chronicorum ingenium docent, quum alii ab acutis male curatis pendeant.

Peroraſſem, niſi unum adhuc reſtaret quod objicitur.

Remediorum ſcientia Artificem conſummat ſola; ea verô & infinita numero, & uni tamen ſingula ſuo morbo propria ſunt.

Nihil ergô agendum, nihil ne tentandum quidem in arte erit niſi illi, qui propriam morbi ſpeciem propriâ medelâ tollit.

Quae, ſi quid evincit, eô valet oratio, ut omne Medicum explodatur ſtudium.

Nemo ſcilicet, inſanus niſi fuerit, ad cultum ſcientiae adſpirabit, cujus bonos uſus novit impoſſibiles.

An verô ſic ſe geſſerunt in Artis exercitio, Viri qui laudantur, Hippocrates & Sydenhamus?

Impetum moderantur, excitant torporem, aut vires victu ſuſtinent, curaturi acutos.

At quibus haec inſtrumentis perficiunt?

Iis,

Iis, quae copiam minuunt, acria molliunt, diluunt ſpiſſa, tenuata cogunt, ſtringunt laxa, laxant adſtricta, impetum in innoxia derivant loca, vel ſopiunt; quoties ſedandum: Sed his, quae tenuando ſtimulant fibras, ſi languenti opitulandum naturae erit.

Aqua, Acetum, Vinum, Hordeum, Nitrum, Mel, Rheum, Opium, Ignis & culter phlebotomus, ſcopo huic ſufficiunt.

Candore ſolito exclamat Sydenhamus: agendi gnaro raram remedii penuriam.

Ille tamen Idem conqueritur, adeò ſe faſtidioſam offendere varietatem in morbis, dum hos ſcrutatur curâ ſollicitâ, ut durati cordis conſtantia, & aetas protractior impar ſit ferendis laboribus, quos exigit methodus curandi cuique morbo propria.

Ita eſt. Sed, qui triſti hâc notâ fata Medica Junior deſcripſerat, ſenex jam factus in metâ vitae nobis fauſtiora cecinit.

Morbos nempe, quos variâ ſingulos viâ tractandos olim ſcripſerat, univerſos communi ſanari poſſe methodo, quâ miſſo cruori ſubeuns purgatio opio ſedetur, dum victus caetera abſolvit.

En ſcientiam & morbi & auxilii, quâ freti Artis Principes!

Ab his dum diverſa, an meliora attulerunt alii?

Imò deſpectis laudata profuere minus: eſt enim auxilii bonitas ſimplicitate cenſenda, quum peri-

culosa ex ubertate Medicina sit.

Quid ergô opus tam vastâ pomposae ostentationis materie Medicâ?

In hâc colligendâ quot sudarunt secula? In hâc digerendâ quot lassati Medici? In hâc praeparandâ quot exhausta capita?

At Cassiano illi, cui bono? nemo respondet.

Laboriosae Pharmaciae & operosae Chemiae vix melior simplicitate fructus est.

Nam contrâ chronica, quae usus Artis comprobat, an multa sunt?

Medicati fontes, Salium potestas, artificiosa Sudoris expulsio, Saponis, Argenti vivi, chalybis, virtus, & paucorum vegetantium bonaque cum his exercitatio corporis omne punctum ferunt.

Quô ergô tot Medicamina ex fossilibus, plantis, & animalibus, vel arte parata, vel naturâ?

Ut artium dignissima emunctae naris Viris evadat jocularia.

Facile enim videt, cui sensus abundat communis, quis tam inconditae abundantiae usus sit?

Ne incerto rerum Medico desit, quo inanitatem tegat ignorantiae, ut praesto sit, tentatis falsô plurimis, cujus nondum exploratâ aegro vanitate, deceptum lactet animum.

Quod aequum fieri censeo ne desperet aegrotus;

tus; ſed miror pariter ipſos Medicos ita ſe habere, ac ſi aliud quid, & pulchrius, his agatur omnibus.

Vos enim qui Veteribus perſpectas Medicamentorum vires jactatis, ſi ignoratis ipſi, cur fingitis?

Si noveritis, cur ſiletis?

Quae nimirum Hippocrates, Theophraſtus, Plinius, & Dioſcorides, laudant, neſcimus, & ſemper ignorabimus, exceptis forte pauciſſimis.

Vires deſcripſit, ſed picturam plantae ſuâ tempeſtate ſatis notae neglexit, antiquitas.

Recentiores autem in facie pingendâ accurati, atque in ordinandis ſolertiſſimi, de poteſtate Herbarum vix tradidere quidpiam, niſi quod dubio nomini adſcriptum ambiguo eventu deſcripſerunt ex Veteribus.

Si qui verô ſint, qui arcana ſe habere jactitant, quae in praemium privati laboris celent, ſucceſſum ſaltem horum orbi verê approbent.

Lateat arcanum, pateat virtus; explorata dignitas movebit hos, qui remunerari proni ſunt & validi.

Sed ſemper periit revelatis bonitas; non quod violata ſit Religio, ſed quia in medio data eſt occaſio, quâ conſtet de inertiâ remedii jam cogniti.

Postremô si expenderis laboriosissimae praeparationis taedia, quid tanto dignum reperis molimine?

Herculeo labori exantlato pretium nihil!

Hydrargyrium, Opium, Peruvianus Cortex, ignis & aqua, sunt, ut norunt Optimi, in ipso opere certissima auxilia.

Quæ tamen, ut cruda ab almâ Naturâ porriguntur, plus boni efficiunt, quam si negotiosâ in otio arte permutata fuerint.

Nil desperandum simplicitate duce, sed fallit spem laboris involuti successus!

Luculento id docet Pitcarnius argumento, dum vires Hydrargyrii, in morbis tam mirabiles, simpliciter explicuit.

Has enim, qui observaverant, tam singulares viderant, ut maximê insolitâ â causâ pendere, omnes asseruerint.

Illi nihil horum, sed minutatim divisae hujus materiae pondus, omnibus obvium, considerans, inde agendi potestatem extricat.

Quam splendido id firmat exemplo Hombergius!

Ille vires & Medicatas & pestiferas ita docili solertiae patere nuper docuit, ut actionis simplicitas, quod incredibile, ne Geometricum quidem calculum effugiat.

At quo id argumento conficit? Quo docet, aci-

dorum

dorum vim respondere ponderi, quod aquae diluenti inesse deprehenditur.

Quo fessum me rapis Chemicorum praestantissime? Ab unâ hâc regulâ emanat lux viam pandens, quae calcata in penitissima nos adyta Naturae ducit.

Tibi hoc damus, capiundis in Chemiâ experimentis aptissimum, in ratiocinio hinc nectendo, cautissimum, Te haberi unum.

Grata posteritas omnis aevi tempore id decoris rependet Ludovico XIV, neminem extitisse, quotquot fuere, Principum cujus curae, & liberalitati, tantum debeat ingeniorum cultura & scientiae naturalis.

Namque ab sapienti & liberali instituto Academiae Regiae spes est rebus Medicis affulsuram brevi almam in simplicitate veritatem!

Sed, quod tempus monet, finio sermonem: non quod dicendo materies exhausta sit, sed quia proposito fidem paratam suspicor.

Quod ergô hoc in actu unum tandem superest, *Illustrissimi Academiae Batavae Curatores*, atque *Civitatis Lugdunensis Amplissimi Consules*, pro Vestris in me benefactis gratias Vobis ago!

Me namque, obscurum hominem, in Clarissimam Academiam producere, & explicandae Medicinae admovere, tunc Vobis placuit, quum Ve-

ſtro tantum ſuffragio electus, nec ullo ſpectatus applauſu, in theatrum adſcendi.

Tenues dein conatus meos probatos lenitati Veſtrae, ſtipendio & promiſſis auctis teſtari non fuiſtis dedignati.

Hodie ſummum, quod habetur, pretium perſolvere liberalitati Veſtrae viſum fuit, unde perpetuo debiti vinculo obſtrictus Vobis vivam.

Ab ambitu vacuus hoc munus, benignê datum, ſuſcipere audeo, quod Veſtra prudentia explorando ponderans me non ineptum cenſuit.

Dabo operam, ut favoris hujus nunquam Vos poeniteat; &, quam agere me juſſiſtis, perſonam pro dignitate conabor tueri.

Si verô in gerendo hoc officio pretii quid aſſequar, Veſtrae id ergâ me benevolentiae vivum habebo ſemper monumentum.

Reverentiâ, obſequio, gratitudine, induſtriâ Vos venerabor. Ultrâ non valeo, Ultrâ nil exigitis.

Profeſſores Clariſſimi, Veſtro adſcriptum ordini ne faſtidioſê me admittatis, oro!

Ego omni venerationis & amicitiae officio demereri Vos ſtudebo; hoc enim communis Vobis dignitas me jubet, hoc me pietas, quam diſcipulus quibuſdam Veſtrum debeo, ſemper monebit.

Sunt viginti & quatuor anni Eruditiſſime Grono-

vî,

vî, quum rudi ſtylo expoliendo Tua mihi diſciplina profuit, utque vel hâc horâ cauſam Romanâ linguâ tueri auſim, primô aptavit.

Quo eodem tempore Te Acutiſſime Senguerdî, integro colui triennio Philoſophorum placita clariſſimê docentem ſimul & amiciſſimê.

Atque, O utinam Celeberrime Voldere! ſapientiſſime, morumque & virtutis Sanctitate Integerrime Vir, ſerenam Tuam, meoque adeô charam pectori, frontem, laetus hinc jam conſpicerem!

Utinam non cogerer ad vacuam Tuam ſedem acerbiſſima proſopoiâ orationem vertere!

Ante octodecim enim annos ex liberalitate Tuâ Mathematica didici, quorum ita, me pellexit dulcedo, ut eam vitae partem, quam Te duce his impendi, ſuaviſſimam & utiliſſimam, jure ſummo reputem.

Te denique, Clariſſime Markî, Sacra docentem privatis laboribus, facilitate mirâ, & indefeſsâ diligentiâ, audivi primo, quo huc tranſieras, biennio.

Tot ergô honorum & benefactorum devinctus nominibus, ne inſertus Veſtro corpori videar ingratus, veſtrâve indignus benevolentiâ, pro virili annitar.

Medicinae ſtudioſi, qui grato plauſu mihi docenti vigorem incitare ſoletis, Vos fortunae hodiernae fabros agnoſco.

Nam

Nam vestra approbatio meis major meritis, meâ major exspectatione, favorem mihi conciliavit Procerum, in vestra qui semper & vota & commoda vigilant, hujusque effectu locum hunc obtinui.

Si profui, dum precarii muneris & stipendii tenuioris respectus meos â Vobis divisit labores, ut plus porrô juvem spes nata erit.

Nam largiori nunc pretio & certâ firmatus sede, Vestris me commodis promovendis dabo totum.

Quod si mea Vobis fides, si probatur facultas, agite bonis, & laetis, auspiciis ingrediamur unâ, quae ad Honores ducit, Laboris AEdem.

D I X I.

